



*Додаткові матеріали вебінару
„ Освітні послуги у кризовий період: виклики та
перспективи”
(Частина 1)*

Підготувала: Валентина Якубів

Питання, які розглядаються під час вебінару

1. Основні виклики і проблеми в освітній сфері у кризовий період
2. Аналіз основних проблем в організації освітнього процесу в територіальних громадах різних регіонів України
3. Аналіз основних причин втрат мотивації учасників освітнього процесу у кризовий період
4. Оцінка потреб учасників освітнього процесу в умовах кризи

Мета вебінару - полягає в аналізі основних проблем в організації освітнього процесу в територіальних громадах різних регіонів України та обґрунтуванні перспективних напрямів вирішення існуючих проблем шляхом інноваційних управлінських рішень.

Завдання вебінару формування у слухачів:

- ✓ системи базових знань щодо організації управління освітнім процесом в умовах кризи,
- ✓ системного підходу до вирішення існуючих проблем в організації освітнього процесу в територіальних громадах.

1. Основні виклики і проблеми в освітній сфері у кризовий період

Дослідження проведене у грудні 2022 – січні 2023 років Державною службою якості освіти України за підтримки проєкту «Супровід урядових реформ в Україні» (SURGe). «Супровід урядових реформ в Україні» (SURGe) є проєктом міжнародної технічної допомоги, що реалізується кампанією Alinea International та фінансується Урядом Канади.

Методом онлайн-анкетування охоплено вибірку зі 150 шкіл з усіх областей України. У дослідженні взяли участь 150 директорів шкіл, 6532 вчителів, 10 899 батьків учнів початкової, базової та старшої школи та 4324 учнів (переважно десятикласники).

В результаті повномасштабної війни росії проти України близько 800 тис. школярів змінили форму здобуття освіти з денної на дистанційну (з 17 669 учнів/учениць у 2021 році до 772 909 у 2022) та сімейну (домашню) (з 4 695 до 64 409 учнів/учениць відповідно). Найбільше ці зміни стосуються Сходу та Півдня країни, звідки близько 40 % та 30 % учнів/учениць відповідно були вимушені виїхати за кордон чи в інші регіони країни.

З огляду на постійну загрозу безпеці учасників освітнього процесу, в першому півріччі 2022/2023 н.р. не вдалося відновити очне навчання у повному обсязі. Лише 15 % закладів освіти працювали очно, 33 % — дистанційно, 51 % — змішано, поєднуючи очне та дистанційне навчання. На Сході та Півдні України переважало дистанційне навчання, у Центрі та на Півночі — змішане, на Заході – змішане навчання у містах та очне у селах.

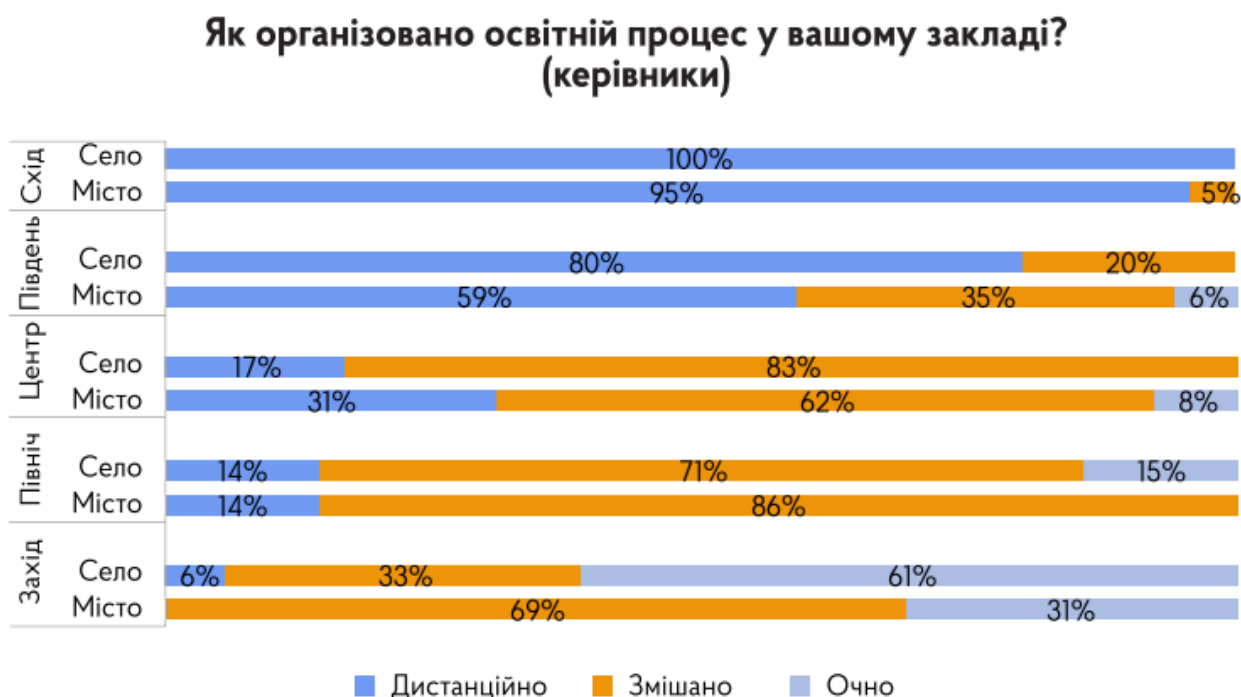


Рис. 1. Форма організації освітнього процесу у територіальних громадах України

2. Аналіз основних проблем в організації освітнього процесу в територіальних громадах різних регіонів України

Значних змін у педагогічному складі закладів освіти у зв'язку з війною не відбулося. 81 % керівників запевняє, що вчителів достатньо для забезпечення якісного освітнього процесу. Педагогічне навантаження більшості вчителів (не менше 70 %) в умовах війни не змінилося. Педагоги з-поміж тих, у кого навантаження зросло (близько 15 %), передусім це пов'язують із запровадженням змішаного режиму роботи закладу та необхідністю поєднувати очний та онлайн режими.

Що з переліченого найбільше перешкоджало організації освітнього процесу у 2022/2023 н.р.? (керівники)



Рис. 2. Основні проблеми в організації освітнього процесу у територіальних громадах України під час війни

3. Аналіз основних причин втрат мотивації учасників освітнього процесу у кризовий період

За оцінками вчителів, близько 30 % учнів/учениць не мають постійного доступу до освітнього процесу в умовах війни, з-поміж регіонів — найбільше на Півдні — 40 %. З урахуванням типу населеного пункту, більше учнів/учениць мають доступ до навчання у містах, ніж у селах. Особливо ці відмінності проявляються серед учнів/учениць із числа соціально-вразливих категорій: у містах 68 % вчителів вважають, що всі учні/учениці з малозабезпечених сімей

мають доступ до освіти, у селах – 54 %, із багатодітних сімей — 76 % та 64 % відповідно, з числа ВПО – 86 % та 80 % відповідно.

За останній рік погіршився психологічний стан здобувачів освіти. Майже вдвічі у порівнянні з початком лютого 2022 року збільшилася кількість учнів/учениць, які почуваються тривожно, напружено, у півтора рази — втомлено. Водночас на 20 % у кожній категорії зменшилася кількість тих, які почуваються в безпеці, спокійно, енергійно та щасливими. В розрізі регіонів різниці у відповідях учнів/учениць про те, як вони почуваються у 2022/2023 навчальному році, фактично не виявлено. Ключовими викликами освітнього процесу в умовах війни педагоги називають нестабільні умови навчання, обмеженість способів організації навчально-пізнавальної діяльності, зниження мотивації та нестабільний психоемоційний стан учнів/учениць та вчителів. Втім, педагоги та шкільна адміністрація демонструють недостатню гнучкості та адаптивності, плануючи освітній процес. 33 % директорів у містах та 50 % у селах не змінювали розкладу навчальних занять в умовах війни, коли в країні постійно відбуваються стабілізаційні відключення електроенергії, повітряні тривоги, бракує доступу до швидкісного інтернету. 40 % педагогів у містах та 44 % у селах не вносили змін до календарно-тематичного планування через зміни режиму роботи закладу, лише 37 % змінювали кількість годин на вивчення теми, 32 % об'єднували теми, 23 % розподіляли теми з урахуванням режиму — синхронного чи асинхронного.

Вчителі

Лише у **45%** шкіл **не було змін** у педагогічному складі закладу

Найбільше – на Півночі, де лише **30%** керівників вказали, що змін у педагогічному складі не було

Причини змін у контингенті вчителів:

40% – звільнення вчителів за власним бажанням (найбільше про це сказали директори закладів на Півночі)

21% – призов на військову службу

14% – відпустка без збереження заробітної плати

9% – призупинення трудового договору

4. Оцінка потреб учасників освітнього процесу в умовах кризи

На основі узагальнення результатів дослідження встановлено, що основними викликами в організації освітнього процесу у територіальних громадах України під час війни є:

- втрати у матеріально-технічному та інфраструктурному забезпеченні
- втрати у навчальному часі (повітряні тривоги, онлайн чи змішане навчання)
- втрата мотивації учасників освітнього процесу (учнів до навчання, вчителів до роботи)
- погіршення психологічного стану учасників освітнього процесу
- зміни в контингенті вчителів та учнів
- погіршення якості та результатів навчального процесу

Якої підтримки ви потребуєте для більш продуктивної роботи в умовах війни? (вчителі)

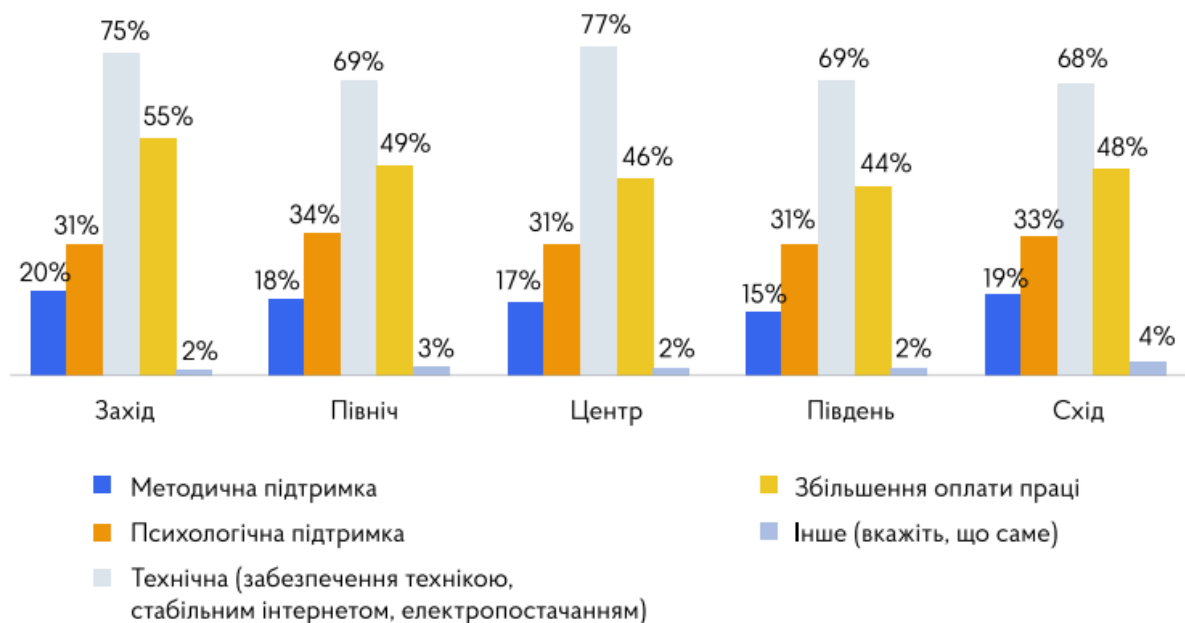


Рис. 3. Оцінка потреб учасників освітнього процесу в умовах кризи

Література:

1. Дослідження «Супровід урядових реформ в Україні» (SURGe), проведене у грудні 2022 – січні 2023 років Державною службою якості освіти України за підтримки проєкту. URL: <https://sqe.gov.ua/diyalnist/monitoringovi-doslidzhennya/opituvannya-doslidzhennya-vivchennya-za-2023/>
2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ у сфері місцевого економічного розвитку «Порядок розроблення стратегії розвитку територіальної громади». URL: https://auc.org.ua/sites/default/files/library/metodyka_mer_new.pdf
3. Методичні рекомендації щодо реалізації в територіальних громадах повноважень у сфері цивільного захисту. URL: <https://if.dsns.gov.ua/uk/metodicni-rekomendaciyi-shhodo-realizaciyi-v-teritorialnix-gromadaх-povnovazen-u-sferi-civilnogo-zaxistu>
4. Кризовий менеджмент в умовах війни. URL: <https://cutt.ly/yBNToRg>
5. Бути менеджером в умовах війни. URL: <https://cutt.ly/1BNTIEn>
6. Юрген Аппело «Менеджмент 3.0. Agile-менеджмент. Лідерство та управління командами». 2019. 328 с.